ВЕСЕЛКА
THE RAINBOW
ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

Рік III | Травень 1956 | Ч. 5 (21)

ХРИСТОС ВОСКРЕС! РАДІЙТЕ, ДІТИ!..

ВЕЛИКОДНІЙ ПРИВІТ

На дзвіниці дзвонять дзвони,
Великодні, голосні —
Всюди втіха, всюди гомін,
Всюди радісні пісні.

Це Ісус воскрес з могили,
І воскресла з Ним весна;
Квіти сині, жовті, білі
Розсипає скрізь вона.

Любі друзі, добрий ранок!
Всім привіт: Христос воскрес!
Час співати нам веснянок,
Щоб із серця смуток щез.

Великодніми піснями
Звеселяймо Божий світ,
Щоб почула за морями
Україна наш привіт.

Р. Завадович

Ніна Наркевич

КЛІСТ

Ілюстрації М. Михалевича

Давно-давно в далекій теплій країні, що зветься Палестина, жила сіра пташка. Не мала вона ні гарного голосу, ні гарного пір'ячка, але мала маленьке добре серце. Це все, що дав їй Господь.

Настала чудова весна. Пташка прилетіла в садок, де росли пишні троянди. У садку їй дуже сподобалось, і вона звила собі там гніздечко. Кругом було мило й затишно.

Кожного ранку приходив у садок хлопчик, підгортав кущі троянд, підливав їх і підв'язував. Хлопчик помітив пташку і став щодня приносити їй зерно, яке посипав по стежках. Яка щаслива була пташка, яка вдячна хлопчикові за його прихильність! Тепер її діточки мали досить їжі. Вона годувала діток, а тоді підлітала до куща, коло якого працював хлопчик, і співала нескладну пісеньку, бо хотіла нею подякувати своєму другові.

З кожним днем усе більше троянд розцвітало в садку. Ніжний запах наповнював його. З кожного куща дивилися чудові квіти, жовті, рожеві, білі . . .

Але одного разу все змінилося. В садок забігли сусідські діти. Гамором та криком наповнився садок. Не зважаючи на хлопчика, діти почали обривати квітки. Хутко кущі сумно схилили свої поламані віти до землі . . .

Один рудуватий хлопець підбіг до малого господаря садка і з злобною усмішкою запитав:

— Гей ти! Слухай! Ми вже маємо з чого сплести собі вінки — а от з чого ти сплетеш собі вінок на свято?

Хлопчик не плакав, не гнівався, а лише відповів тихо: — А он, дивись! — і показав рукою на колючі віти троянд.

— Ха-ха-ха! — зареготався рудий. — З колючок? Не дуже ти розумний, я бачу.

І вибіг з садка. Пташка заховалась у кущі. Якби вона могла, то певно заплакала б, а якби знала людську мову, то полетіла б до дорогого друга і потішила його. Тепер тільки дивилась з кущика в його лагідні, спокійні очі.

Хутко після цієї події спорожніла хата, спорожнів садок. Не приходив туди хлопчик, бо виїхав кудись з батьками. Пташка теж покинула це місце. Вона боялася недобрих дітей, які усе нищать . . . Але забути гарного хлопчика не могла.

Минули роки. Одної весни пташка прилетіла в околицю великого міста і оселилася в густому садку під високою горою. Тут було спокійніше, ніж у місті, але ніколи не було пташці так гарно, як колись у садочку її малого друга. Звила вона й тут гніздечко, вивела пташенята і цілими днями літала по околиці, шукаючи для них поживи. Не було тут нікого, хто б так щедро насипав їй зерна, як він . . .

Вступна ілюстрація й великодні заставки роботи Е. Козака.

Одного ранку околиця сповнилася людським гамором і вигуками. Дорогою йшов людський натовп. Посередині три бліді, змучені в'язні несли великі дерев'яні хрести. Навколо люди бігли, кричали, плювали їм ув обличчя, кидали камінням. Особливо багато знущання й побоїв діставалося тому, що йшов попереду. З жахом дивилася пташка на це видовище. Вона хотіла хоч чимнебудь відвернути увагу злих людей від нещасного: пролетіла над натовпом низько-низько, мало не черкаючи людей своїми крильцями. Так вона робила завжди, коли її діточкам загрожувала небезпека.

І тоді вона впізнала серед в'язнів свого колишнього малого друга . . . Так, той, що йшов попереду, це був він — тільки як він виріс! Став уже дорослий, але як змарнів і який змучений!

Жалем стискалося пташине серденько. І, забувши про небезпеку, про своє гніздечко, пташка летіла вслід за походом, щоб не згубити з очей свого любого друга . . .

А натовп посунув на гору. З вигуками, галасом встановили хрести і почали розпинати на них всіх трьох в'язнів. Від жаху пір'ячко в пташки настовбурчилось . . .

Ось уже її друга підіймають на хресті, його руки й ноги пробиті цвяхами, додолу спливає густими червоними струмками кров, а на голові в нього вінок з колючок. Як він сказав про колючки тоді в садку?

Йому боляче, він страждає! . . Забула маленька пташка свій страх перед людьми, знялась над хрестом, стала кружляти над головою нещасного, намагаючись дзьобиком вирвати колючки з його чола, припадала до рук, до ніг, щоб звільнити їх від цвяхів. Гарячими краплинками бризкала кров на її груди, а дзьобик так зігнувся, що вже одна половинка не прикривала другу. Та дарма — не було сили в маленького створіння визволити дорогу для нього людину. Змучена, полетіла пташка геть, коли враз почула страшний грім. Усе навкруги потемніло, ніби прийшла ніч . . .

На світанку прокинулась пташка в садку, де вона впала в траву. Навколо було тихо. На горі стояв порожній хрест.

— Нема його! . . Забрали . . . — сумувала пташка.

Спрага мучила її. Полетіла до струмка напитися. Коли нахилилася над водою, то жахнулася: шийка й груди були в неї червоні від крови . . . від його крови. Дзьобик не закривався, як раніше, а одна половинка перехрещувалася з другою.

Довго милася пташка, але не відмилася кров з її пір'ячка. Так і залишилися шийка та груди червоними і дзьобик у вигляді хреста.

Минуло три дні. Сиділа пташка коло своїх діточок у садочку на дереві і все їй ввижався Той, кого розп'яли на хресті.

— Чому я не могла йому допомогти? — стискалося болем її серденько. І раптом почула вона десь близько тихі слова:

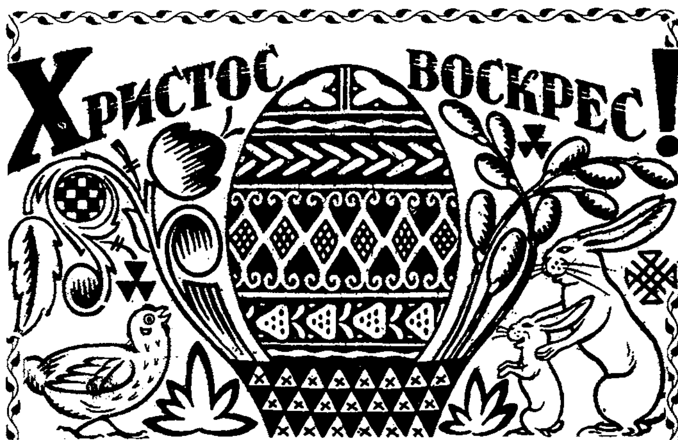
— Не сумуй! Він знову ожив, воскрес.

Пташка стрепенулась, серце її наповнилось гордістю й щастям.

— Живий, він живий! Хто він? Хто він? — задзвеніла назустріч сонцю її нова пісенька.

І почула в шелесті листя, в плюскоті срібних хвиль струмочка: — Він — Син Божий!

Давно-давно вмерла та пташка, але й досі нащадки її, що їх звемо ми **к л і с т а м и**, мають червонаві плямки на шиї та грудях, а дзьобик у них закінчується ніби хрестиком.

З НАГОДИ ВЕЛИКОДНЯ НАШИМ СПІВРОБІТНИКАМ, ЧИТАЧАМ ТА ЇХ БАТЬКАМ, ОПІКУНАМ, УЧИТЕЛЯМ І ВИХОВНИКАМ, УСІМ ПРИХИЛЬНИКАМ НАШОГО ЖУРНАЛУ Й ЖЕРТВОДАВЦЯМ

шле

Редакція „В Е С Е Л К И"

К. Перелісна

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Сьогодні вранці рано ще,
Лиш сонечко зійшло,
У мене під віконечком
Щось дивнеє було:

Постукав тихо дзьобиком
Малесенький пташок,
Я глянула — мов листячко
Злетіло із гілок.

А то пташки розсілися
На кущиках, в траві
І заспівали радісно:
„Тіві, тіві, тіві!"

Сипнуло ясне сонечко
Промінням із небес,
І дзвін ударив голосно:
Христос воскрес, воскрес!

Ніна Наркевиг

ВЕЛИКОДНІЙ СПОМИН

Темно надворі... Неначе свічки,
Ніжно сіяють у небі зірки.
Північ спустилась над тихим селом —
Тихо... Ні згуку... Все спить мирним сном.
Раптом з дзвіниці загув мідний дзвін:
„Бам-бам!" До церкви вже кличе нас він,
Янголів співи мов линуть з небес:
„Христос воскрес! Христос воскрес!"
Дзвони врочисто гудуть та гудуть,
Люди із церкви з свяченим ідуть.
Зорі погасли, і сонце зійшло,
Гомін пташиний лунає селом.
Пісня пташина летить в далечінь:
„Христос воскрес! Цвірінь-цвірінь!"
Проліски дзвонять в зеленім ліску:
„Чули, зайчата, ви радість таку?
Христос воскрес! Усе ожива,
Всюди весна, і квіти, й трава".
Діти побігли гуртом на лужок,
Там назбирали пахучих квіток,
Йдуть до бабуні: „Ось вам ці квітки!"
Дітям бабуня: „А вам — крашанки".

НА ВЕЛИКДЕНЬ

На Великдень діл і вись*
Сонце злотом заливає
На Великдень сонце грає —
Блись-блись!

На свята усім святам,
На яєчко, на червоне,
На дзвіницях усі дзвони —
Бам-бам!

І так любо для діток
Позбігатися гуртами
І на сонці крашанками —
Цок-цок!

Олекса Стефановиг

* Діл і вись — земля і небо.

ГАЛЯ ВЧИТЬСЯ ГАЇВОК

Вийшла Галя в садочок і бачить: квіточка висуває з-між трави голівку.

— Добридень, квіточко! Що ти робиш?

— Готуюся до Великодня. Одягаюся в білу суконочку з рожевими пасочками та з жовтою кокардою. Чи гарно буде?

— Гарно, квіточко!

Пішла Галя далі, розглядається. На гілці сидить пташка, цвірінькає.

— Здорова будь, пташечко! Що ти робиш?

— Готуюся до Великодня, випробовую голосок: цвірінькаю дрібно-дрібно, мов дзвіночок, а то міняю тони, мов скрипочка. Чи гарно?

— Гарно, пташечко!

Пішла Галя, дивиться: на частоколі сидить жучок, зеленими вусиками смішно вимахує, лапками крила гладить.

— Як ся маєш, жучку! Що робиш?

— До Великодня готуюся, крильця свої чищу-вигладжую, щоб гарно блищали. На гаївку полечу, там дівчата про жучка співатимуть: „А наш жучок дуже красний, на нім жупан дуже ясний ...”

— А яка то пісня-гаївка? Як її співати? — зацікавилася Галя.

— Он там у сусіднім садочку дівчата її співають. Іди — почуєш! — відповів жучок.

Підійшла Галя до огорожі і бачить: три дівчинки взялися за руки, ходять колесом і співають.

— Добридень, дівчатка! Що ви робите?

— Здорова була, Галю! Готуємося до Великодня — вчимося гаївок співати, весну вітати. Ось послухай, як то росте мак.

При долині мак,
При широкій мак.
Мої любі маківочки,
Сходітеся до купочки —
Постійте, дівчата,
Як мак на горі!

І дівчатка посхиляли головки докупки, ніби вони справжні маківочки.

— А ну, ще щось! — попросила Галя.

— Тепер буде „кривий танець”, — сказали дівчатка і заспівали:

А ми кривому танцю
Не виведемо кінцю,
Бо його треба вести,
Як віночок плести ...

І пішли-пішли кривулькою, ніби справді самі себе в якийсь невидний вінок заплітали.

Не видержала Галя, відчинила хвірточку, приступила до дівчаток, взялась із ними за руки, підтягає:

Сиділа квочка
Коло кілочка ...

Як радісно! Співали, хороводом ходили, аж трішки притомилися. Посідали на лавці та й відпочивають.

— Ой, хороші ж пісні — ці гаївки! — каже Галя. — Хто вас їх навчив?

— Мене мама навчили! Вони колись молодою дівчиною в Україні коло церкви на Великдень їх співали, — відповідає Марійка.

— А я навчилася від двоюрідної сестри, що кілька років тому приїхала до Америки, — каже білява Ганя.

— Я їх у Пласті чула! — додає третя дівчинка, чорнява Христина.

— Галю, Галочко! — кличе хтось із ґанку. — Ходи до мене!

— Мати кличуть! — каже Галя. — Треба йти! Спасибі, сестрички, за гарну забаву! Завтра знов до вас забіжу — навчите мене ще якоїсь гарної гаївочки.

— Навчимо, навчимо!

Побігла Галя до мами.

— Де ж ти була, що робила, доню?

— Я не дармувала, садок оглядала. Там усе до Великодня готується: і квітки, і пташки, і комашки-жучки, навіть дівчата-сусідки ...

— А ти? .. — допитується мама.

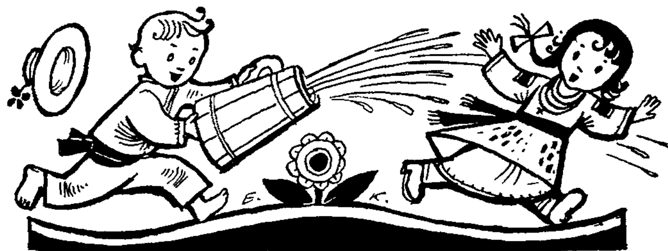
— І я теж із ними! Вже вмію три гарні гаївочки. Ось, прошу послухати!

Галя заспівала матусі про мак, що росте на горі.

— Чи гарно, матусю?

— Гарно, донечко! Як прийде Великдень, то ти воскреслого Ісуса разом з квітками, пташками, жучками і дівчатами гарно привітаєш, як колись твоя бабуня там далеко, за морем, у Рідним Краю вітала.

Роляник

ПИСАНКА

Дівчинка: **Ой, писанко рідна,**
Барвистая чічко!
Візьму тебе в церкву
В Воскресную нічку.

Ой, писанко люба,
Які в тебе взори!
То олені, півні,
Ялинки, то зорі . . .

Дивуюсь, любуюсь,
Та знати б хотіла,
Що кажуть ці взори?
Скажи ж мені, мила!

Писанка: **Ялинка зелена**
І олень рогатий
Тобі нагадають
Зелені Карпати.

А хрест пригадає
Терпіння Господні;
Це ж так Україна
Розп'ята сьогодні . . .

А той безконечник
Біжить безконечно,
Бо Правда не згине,
А житиме вічно.

Як півень запіє
І ранок настане,
Отак Україна
З неволі повстане.

І зіркою-квітом
Усім засіяє
Ожидана воля —
Це добре я знаю!

Дівчинка: **Тепер розумію!**
Не даром же мати
Мені наказали
Тебе шанувати!

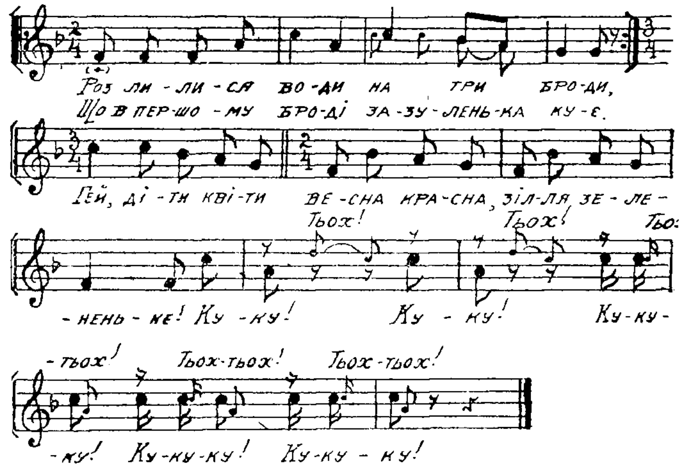
Бо щастя віщуєш
Ти, писанко-чічко,
Посвячена в церкві
В Воскресную нічку!

Леся Храплива

РОЗЛИЛИСЯ ВОДИ

Allegretto — Швиденько Народна пісня

1. Розлилися води на три броди.
   Гей, діти-квіти, весна красна, зілля зелененьке.
   Що в першому броді зозуленька кує.
   Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку-ку! Ку-ку-ку!
   [Ку-ку-ку!

2. Що в другому броді соловей щебече.
   Гей, діти-квіти, весна красна, зілля зелененьке.
   Тьох-тьох! Тьох-тьох! Тьох-тьох!
   [Тьох-тьох!

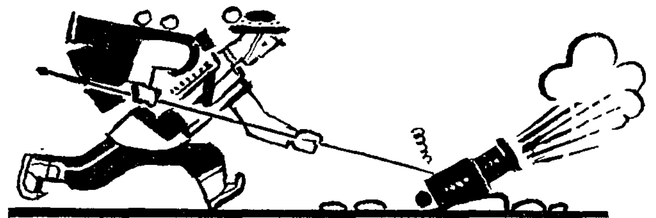
3. Що в третьому броді сопілочка грає.
   Гей, діти-квіти, весна красна, зілля зелененьке.
   У-у, у-у, у-у-у, у-у-у, у-у-у!

4. Зозуленька кує, бо літечко чує.
   Гей, діти-квіти, весна красна, зілля зелененьке.
   Ку-ку! і т. д.

Оце вам, діти, пісня, що її співають весною в Україні. А співаючи, виводять гру-забаву. Одна дитина — це зозуля, друга — соловейко, третя — сопілочка.

Гурт дітей ходить замкненим колом і співає, а зозуля, соловейко і сопілочка ховаються чи за дерева чи в сусідній кімнаті, і відгукуються аж тоді, коли про них згадується в пісні. Зозуленька каже тричі „ку-ку" після того, як хор дітей проспіває: „Зозуленька кує, гей, дітиквітн, весна красна, зілля зелененьке". Соловейко відгукується „тьох-тьох", коли хор проспіває: „Соловей щебече . . . гей, діти" і т. д. Сопілочка каже „у-у-у" після слів: „Сопілочка грає . . . гей, діти" і т. д.

Зозуля, соловейко і сопілочка можуть також сидіти в колі і перебігати з одного місця на інше, а стають тільки тоді, коли треба відгукнутися своїми голосами.

МІСЯЦЬ ПРЕСВЯТОЇ ДІВИ

Цвітуть сади, мов білі хмари,
В зелене вбралися гаї,
Приносить травень сонця чари
І милі пахощі свої.

І квіти, гарні, наче мрії,
Що по лугах, лісах цвітуть,
Для Непорочної Марії
Дівчата з співами несуть.

До Тебе, Мати, прибігаєм,
До Тебе молимось всі ми:
Над нашим милим Рідним Краєм
Ласкаві руки підійми!

Р. Завадович

Олена Цегельська

ЗА ЗДОРОВ'ЯЧКО МАМУСІ

Ілюстрація П. Холодного

Маленька Орися прокинулася раненько, вдосвіта, коли ще всі спали. Лежить тихенько та й роздумує. Орися не боїться сама в своїм ліжечку, хоч у кімнаті ще темно. Їй пригадується, що сьогодні — „Мамин день".

А що було вчора? Вчора вона разом з старшими сестричками приготовляла дарунки для мами, вивчала віршик. Ах, скільки вона набігалася, скільки муки витерпіла, щоб не зрадити перед матусею тої великої таємниці. Щохвилини починала: — „Мамусю, а я щось знаю. Але вам цього не можна знати!.." — Бігала від мами до кімнати сестричок і так хвилювалася, що ввечері була вже дуже змучена. Не зчулася, коли в кухні, за столом, над кашкою, мабуть, заснула, бо вже не пам'ятає, хто її роздягнув і до ліжечка поклав.

Ах, вона заснула так скоро, що навіть не вспіла пригадати мамусі, що у вітальні треба засвітити лямпадку перед образом Почаївської Матінки Божої. Це мама роблять кожної суботи ввечері. А може мамуся забули засвітити? А може Матінка Божа нагнівається... І що ж буде?

Ні, Орися не влежить у ліжечку! Вона мусить зійти вниз до вітальні і подивитися, чи лямпадка горить. Мусить Матінку Божу перепросити!

Орися знає з оповідань мами, що це — чудотворна ікона. Знає, як вона стерегла від нещастя їх усіх: татка, маму, всю родину. Кажуть, що Орисі ще тоді на світі не було. Мама часом розказує Орисі: — „А знаєш, Орисю, під час великої війни ми були там, у такій країні, що зветься Німеччина. Коли літаки скидали бомби, а бомби розвалювали доми і вбивали людей, то і нас могли вони вбити. Хто міг, утікав і ховався під землею. Але ми не мали де сховатися. У нас не було такого підземного сховку. Тоді ми виносили в сад ікону Почаївської Матері Божої, ставали перед нею на коліна і молилися. І от, бачиш, Матінка Божа встерегла нас від нещастя, від каліцтва від смерти. Мати Божа може і кулі і бомби відвертати від того, хто щиро й гаряче молиться.

І тепер кожної суботи ввечері вся родина збирається у вітальні. Там, на покуті, прибрана квітами й рушниками, висить ця чудотворна ікона. Мама засвічує лямпаду, всі стають на коліна і голосно повторюють за татом слова молитви. Дякують Матінці Божій, що спасла їх від смерти. Дякують, що так щасливо і спокійно можуть тепер жити.

Чи вони і вчора молилися — без Орисі? А де її молитва?

Орися тихо-тихенько встає з ліжечка і босими ніжками, на пальчиках, щоб не збудити мами, йде до вітальні. Поволі сходить униз — ах, як ці сходи скриплять! Трохи холодно в нічній сорочині і босоніж. Трохи страшно. В коридорі горить мала лямпка, але по кутках темно і непривітно. О, щось зашелестіло під сходами!.. Може то мишка? Ось ще три сходинки, ще дві... І Орися вже на порозі вітальні.

Господи, як швидко забилося серденько Орисі! Як радісно! Перед іконою Бажої Матері ясним вогником горіла лямпадка! Видно, мамуся не забули її засвітити, хоч Орися вже спала і не було кому пригадати.

Але молитва! Ніхто сьогодні не проведе з Орисею молитви, а вона сама ще її не знає. Але нічого — Орися стає на коліна, складає ручки і каже:

—Матінко Божа! Я молюся до Тебе. Я молюся сама. Сьогодні Мамин день. Прошу Тебе, Матінко Божа, будь добра для мами. Я Тебе люблю. І я буду чемна. І завжди буду молитися. Па, Матінко Божа! І ще дай здоров'ячка мамусі, бо сьогодні Мамин день.

Орися підвелася, сіла на софі, підібравши під себе змерзлі ніжки, і почала вдивлятися в образ Матері Божої. Не зчулася, як і заснула...

Тим часом розвиднілося, всі повставали. Орисині сестри поспішили привітати маму ще в ліжку. Пригадали собі Орисю, здивувалися, що вона ще спить. Заглянули в її ліжечко — Орисі не було. Перелякані, розбіглися по хаті шукати дівчинку.

Мама перша вбігла до вітальні і побачила на софі доню. Вхопила її на руки і пригорнула до серця. І сталося так, що, замість Орисі, яка мала вітати мамусю з її днем, мама перша поздоровила донечку.

— Мамусю, — шепнула засоромлена Орися, — я тут перед Матінкою Божою молилася за твоє здоров'я. Сьогодні твій день...

І не знати, чи то світло лямпади так замиготіло, чи справді Матінка Божа усміхнулася...

ХТО НАЙБІЛЬШЕ ЛЮБИТЬ НАС?

Гуртова деклямація на День Матері

1 дівчинка:

Хто найбільше із усіх
Любить нас, дітей малих?
Хто про нас найбільше дбає,
Хто нас щиро доглядає?
Хто, скажи, маленький брате?

1 хлопчик: **Мати.**

2 хлопчик:

Хто готує їсти нам,
Хоч не раз не їсть і сам?
Хто нас чеше і вмиває,
В чисте плаття зодягає?
Хто із вас це буде знати?

2 дівчинка: **Мати.**

3 дівчинка:

Хто, як щось у нас болить,
Цілу ніченьку не спить?
Хто найкращу казку скаже,
Як дитина спати ляже,
Хто співає їй злегенька?

1 хлопчик: **Ненька.**

1 дівчинка:

Хто до школи перший раз
Відпровадив з дому нас?
Хто нам книжку дав у руки,
Заохотив до науки,
Вчив трудитись-працювати?

2 дівчинка: **Мати.**

2 хлопчик:

Хто за руку нас веде,
Як у свято в церкву йде?
Хто молитви нас навчає,
В Бога долі нам благає?
Хто вчить старших поважати?

1 хлопчик: **Мати.**

3 дівчинка:

Хто життя свого за нас
Не жаліє в кожний час?
Хто нас вчить у світі жити,
Вірно Рідний Край любити,
Рідну мову шанувати?

3 хлопчик: **Мати.**

1 дівчинка:

Браття, сестрички мої,
Не забудьмо ж слів її!
Нашу матір звеличаймо,
Шану-дяку їй віддаймо!

1 хлопчик: **До матусі прибіжім —**

Усі діти:

Рідна мамо! —

2 дівчинка:

— їй скажім, —

Усі діти:

Нам з тобою рай — цей світ!
Нам живи багато літ!

Роляник

П О К Л І Н

Хто Франко? Ми всі це знаєм!
Всі Франка ми величаєм —
Він великий наш поет,
Гляньте — тут його портрет.

Ми портрет прибрали в квіти
І, хоч ми маленькі діти,
В цей Франка святковий день
Заспіваємо пісень.

Ще дамо й барвінку в'язку
За його любов і ласку —
Він бо склав для нас, діток,
Гарну книжечку казок.

І за це від нас Франкові
Слово вдяки і любови;
Тож низенький до колін
Від дітей йому поклін.

Уляна Кравченко

Володимир Радзикевич

ДО СОНЯШНИХ ПАЛАТ

Вузькою стежкою по підгірських квітчастих лугах ішло двоє дітей. Старшенький був хлопчик із синіми очима, з вербовим конем у руці. За пазухою мав шматок хліба. Дівчинка, хоч менша, вела його за руку. У запащині було в неї кілька печених бараболь. Стручки зеленого гороху виглядали з-за пазухи.

Хлопчик ішов нерадо, але дівчинка щебетала й додавала йому відваги.

— Сором! Фе! .. — говорила вона. — Такий великий виріс, а плакати хоче! Хлопець — а боїться!

Потішала його, що вже недалеко до тих стовпів, що, як їй бабуня казала, підпирають небо. А там соняшні палати. Там сонце заходить на ніч. Йому відчиняє ворота його прекрасна донечка.

— До неї, — казала дівчинка, — ми й підемо. Вона дасть нам багато всього, про що попросимо. А про що ми будемо просити? — запитала хлопчика.

— Може, кращого коня? .. — відповів він.

Дівчинка засміялася: — Я знаю, — сказала, — про що просити буду. Мені бабуся говорили, що в неї є золоті яблучка. Кому вона дасть таке яблучко, той весь вік буде здоровий і щасливий.

***

Від того часу минуло багато років. Хлопчик виріс і змінився. Але не змінилася його подруга — вона ціле життя щебетала йому і вела його до соняшних палат. Тільки ж тими соняшними палатами стало для нього вже щось інше: щастя рідного народу. А тією дівчинкою, що вела його і завжди додавала йому сили й відваги, було його гаряче бажання прислужитись своєму народові.

Оцю казку розказав великий український поет Іван Франко і назвав її „І д и л і я". В „Ідилії" хотів поет сказати, що також у його тяжкому житті, в невпинній і великій праці подругою-товаришкою, яка завжди додавала йому сили, була думка про добро й щастя України.

Терниста була дорога поетового життя. Найкращі хвилини провів він у дитячих своїх роках (народився 15 серпня 1856 р.), коли жили ще батько й мати. Батько Яків, селянин у селі Нагуєвичах близько Дрогобича, займався не тільки управою ріллі, але й ковальством. У батьковій кузні Франко залюбки пересиджував, бо там було цікаво й весело. Малий хлопчина любив дивитись, як горів великий вогонь, як батько бив тяжким молотом гаряче залізо, як весело стрибали золоті іскри з-під батькового молота. До кузні приходили чужі люди й розказували про цікаві, часом дивні й страшні пригоди.

У батьковій кузні навчився хлопець цінити й шанувати працю, і її поклав собі за завдання свого життя. Любив Франко також бігати по зелених лугах, сідати на березі річки і глядіти, як переливаються хвилі, як виринають рибки й граються в воді. Годинами ось так пересиджував і думав:

„Чому сонце таке невеличке, коли тато казали, що воно велике? То, певно, в небі така невеличка дірка прорізана".

Дивний був хлопчина: все його цікавило, все хотів збагнути. Часто, коли небо відбивалося в річці, вбачалась йому там бездонна глибінь, наповнюючи серце тривогою. Лякався вечірніх тіней, що здавались „дідами по кутах", не любив градової хмари і пробував відігнати її від рідного села. Але найбільше подобались йому пісні матері, про які писав у пізніших роках життя:

Тямлю, як нині, малим хлопчиною
В мамині пісні заслухувавсь я;
Пісні ті стали красою єдиною
Бідного мого тяжкого життя.

На шостому році життя віддав його батько до школи: найперше до сусіднього села Ясениці Сільної, потім до Дрогобича. В Ясениці проживав Франко у свого дядька. Багато цікавих спогадів із перших років шкільної науки залишив Франко в своїх оповіданнях, що виповнили збірку „Малий Мирон".

Перший тяжкий удар постиг Франка, коли він був у другій клясі початкової школи в Дрогобичі. Тоді помер його батько. Мама знову одружилася. Добрий вітчим заопікувався хлопцем, і завдяки йому Франко перейшов до гімназії. Там весь час вирізнявся між учнями талантом і працьовитістю. Пам'ять у нього була така, що Шевченкового „Кобзаря" вивчив слово в слово, а цілу лекцію історії вмів повторити за вчителем без одної помилки. Коли був у шостій клясі гімназії, вмерла його мати.

В гімназії Франко читав багато творів українських і чужих письменників, придбав гарну бібліотеку і почав писати власні твори. Першим більшим його твором була повість про Довбушеві* скарби п. з. „Петії і Довбущуки".

Після закінчення гімназії й переїзду до Львова Франко записався на університет, а далі розгорнув широку працю на полі українського письменства: писав вірші, оповідання, повісті, драми й дуже цінні наукові твори. Перші його вірші, в яких закликав земляків, щоб боролись за кращу долю українського народу, спричинили йому багато клопотів, навели на нього нагінку австрійського правління** і потягли за собою чимало гірких хвилин. Але, хоч тяжко приходилось Франкові пробиватися крізь життя, він доостанку праці не кидав, заробляючи весь час пером на свій прожиток і удержання своєї родини.

Його великий талант, його невсипуща праця дали українському народові дорогоцінні скарби, збагатили його письменство, його науку, його культуру.

Помер Іван Франко 28 травня 1916 року. Хоч це був час першої світової війни, його похорон відбувся у Львові при небувалому здвизі народу і при участі української шкільної молоді. Домовину великого поета, вкриту квітами й терновими вінками, несли Українські Січові Стрільці.

Франко — після Тараса Шевченка — найбільший український поет. Його поезії виповнили ряд збірок: „З вершин і низин", „Зів'яле листя", „Мій ізмарагд" та інші. Писав також великі поеми, з яких найкращі „Панські жарти" і „Мойсей". Для молодих читачів написав „Лиса Микиту", „Пригоди Дон Кіхота", „Коваля Бассіма" і „Абу Казимові капці".

З-поміж багатьох оповідань Франка найбільшу славу здобули собі ті, в яких він описав тяжку працю робітників у копальнях нафти в Бориславі. Між повістями Франка перше місце займає повість „Захар Беркут". У цій повісті дуже гарно розказав Франко про напад татар на українське село Тухлю та про сміливу оборону тухольців. Тухольці перемогли татар тому, що жили в згоді між собою та з сусідніми громадами і в тяжкій хвилині вміли з'єднати свої сили.

Цього року український нарід святкує сторіччя народин Івана Франка, що ціле своє життя мандрував тернистим шляхом до соняшних палат, якими була для нього Вільна Незалежна Українська Держава. Він сказав українському народові:

„Я ж весь вік свій, весь труд тобі дав
У незломнім завзяттю —
Підеш ти у мандрівку століть
З мого духа печаттю".

---

* Олекса Довбуш, славний у 18-му столітті ватажок карпатських опришків. На Гуцульщині збереглося про нього багато переказів і оповідань. У них Довбуш зображений, як оборонець народних прав і месник за кривди, що їх зазнавали гуцули від чужинців.

** Тоді Західня Україна, де проживав І. Франко, входила в склад Австрійської монархії, яка була набагато більша, ніж теперішня Австрійська республіка.

Ів. Керницький

„МАЛИЙ МИРОН"

(Уривок із п'єси про дитячі роки Івана Франка п. з. „Квіт папороті")

Господарство коваля Якова Франка на присілку „Гора". З хати виходить мати малого Мирона, молода ще і вродлива жінка. На голові у неї квітгаста хустка, насунена на голо — від сонця, на грудях разки гервоного намиста. Помігає Мирона, що сидить задуманий над рігкою і вдивляється в воду.*

Мати: Мироне! Мироне, а йди в хату!

Мирон *(встає, йде задуманий герез кладку)*: А я тут сидів і дивився...

Мати: Я це й бачу, що ти сидиш і дивишся, мов сорока в пліт. А полуднувати, то ти зовсім забув!

Мирон: Мамуню...

Мати: Що, синочку?

Мирон: А як дивитися в річку, то у ній все видко: і небо, і сонце, і хмари, як пливуть по небі... І річка тоді така глибока, здається — ступиш ногою та й полетиш кудись далеко-далеко, в саму глибінь. А ввійди до неї з ногами, то вона тобі по кістки. Мілкесенька...

Мати: А бачиш, сину, а бачиш... *(Сідає на порозі хати, Мирон стає навколішки коло неї, кладе їй голову на коліна).*

Мирон: Таке все дивне на світі, мамуню! Дивишся — і не надивишся. Слухаєш — і не наслухаєшся.

Мати: А ти стільки не дивись та не думай, бо це недобре дитині отак водно думати та й думати. Ще, боронь Боже, який дур до голови прийде!.. Ой, леле, подивись, яке в тебе волосся буріхате, наче в вовка! Сиди тихо, не крутись, як веретено, я тебе розчешу. *(Виймає з голови гребінець, геше Мирона).*

Мирон: Мамуню...

Мати: Що, сину?

Мирон: А я вчора розігнав хмари!

Мати: Хлопче, що ти говориш?

Мирон: Правда, мамуню, я не брешу! Знаєте, вчора, як була буря, як так страшенно гриміло і блискало, а ви мене шукали і не знали, де я...

Мати: Ну, і що?..

Мирон: А я сидів на оборозі. Еге, на нашому оборозі, Сиджу і чую — над Ділом така туча піднімається! Ой-ой!.. Так усе почорніло, хмари згасили сонце, а в лісах та ярах так реве, стогне, клекоче! А тут як схопиться вихор — розкидає копи, стіжки з сіном валить, ломить гілля, а на гостинці підняло куряву високо-високо, аж до самого неба. А чорна хмара суне, повзе на село, на хати, просто на мене суне, на наш оборіг! Ох, мамуню, як я тоді налякався! Так налякався!.. *(Сидить і труситься).*

Мати: Господи! Що з тобою, дитино?

Мирон *(притулився до матері)*: Мамуню, мені тоді так лячно стало! Так лячно! Я заткав собі вуха пальцями, бо вже гриміло, та й сиджу, і боють-боюсь! Коли це, чую, в церкві дзвонять у посвячені дзвони... Тоді я ще дужче налякався. Коли оце, думаю, впаде град, то виб'є, витовче все: жито, пшеницю, овес, гречку, поломить яблуні і груші, все змішає з болотом, і тоді все пропаде, і не буде зимою що їсти ні нам, ні худібці...

Мати: Ну, заспокойся, синочку. Господь милосердний відвернув від нас це нещастя. Буря пройшла мимо і не заподіяла нам шкоди.

Мирон: Так, мамуню, бо я розігнав хмари!

Мати: Бог з тобою, чудна дитино! Що ти говориш, схаменись!

Мирон: Так, мамуню, це я таке поробив, що туча не впала на село. То я не пустив граду на наші ниви. Зразу я боявся, дуже боявся, а потім — страх від мене відійшов. Я висунув голову з-під острішка, затиснув кулаки і кричу щосили: „Гетьте, хмари, розійдіться! Не пущу вас, хмари, на наше село! Завертайте назад, розійдіться на боки, на Радичів і Панчужну,** а тут не кидайте граду. Гетьте, хмари, гетьте! Не пущу вас, хмари, на нашу землю!"

(Мирон став навколішки, підняв угору затиснені кулагки, вліпив розгарягковані огі в небо. Увесь дрижить, лигко схвильоване, пашить вогнем).

Мати *(пригортає його до себе)*: Бідна моя дитино, що з тобою робиться? Ти хворий, в тебе голова вогнем горить!

Мирон: ...І тоді, знаєте, мамуню, хмари мене злякалися! Ох, як щось затріщить, як гримне! Блиснуло вогнем, хмара розкололася надвоє, одна пішла на Радичів, друга на Панчужну, а нас град поминув!

Мати: Синочку, ти, певно, заснув на оборозі, і тобі все те приснилося...

Мирон: Як то снилося, коли я все чув і бачив: як гриміло, як блискало, як дощ падав мені на лице, на руки?.. Та й ви самі бачили, що хмара розкололась і розійшлась, правда?

Мати: Добре вже, сину, добре. Тільки нікому більше не розповідай, як ти хмари розганяв, бо люди будуть з тебе сміятися.

Мирон: Чому, мамуню?

Мати: Бо ти іноді таке щось скажеш, що воно і смішно, і страшно... І ніколи більше в таку негоду не виходь з хати.

(Закінчення на стор. 12-ій)

Іван Франко Ілюстрація *П. Андрусева*

У КУЗНІ

(Скорочено)

На дні моїх споминів, десь там у найглибшій глибині, горить огонь. Невеличке огнище неблискучого, але міцного огню освічує перші обриси, що виринають із темряви дитячої душі.

Це огонь у кузні мого батька.

І досі бачу ту залізну лопатку, якою батько набирає вугілля з дощаної скрині, кидає його в паленище на жменьку розжареного вугілля, принесеного в черепку з хати, а потім своїм звичайним поквапним способом обзивається до слуги:

— Ти, ти, ти, Андрусю, ану димай, а поволі, поволі, поки розгориться.

Андрусь, той самий, що приніс мене на коркошах[1] і посадив на вугляній скрині близько огнища, тепер хапає за жердку від міха і починає дути.

— Це дика баба фукає, — говорить, жартуючи, Андрусь і щосили налягає на жердку, щоб набрати в міх якмога більше повітря.

Його згадка про дику бабу проймає мене дрожжю.

— Де тота дика баба? — питаю я.

Андрусь сміється.

— В місі. Хіба не чуєш, як фукає?

Я прислухаюся — справді фукає.

— Чекай, як я її добре надушу, — говорить Андрусь, — то вона буде стогнати.

— Я не хочу! Не души! — скрикую я.

Мені збирається на плач. Я не розумію Андрусевого жарту. Моя уява залюднена марами, страчуками,[2] про яких я щовечора слухаю оповідання наших двох служниць — великої Остини й малої Остини, при куделі. Вони згадували не раз про дику бабу, що сидить у Ділу[3] та курить відти димами; Андрусь перший помістив її в ковальськім місі, і відтоді той міх наповняє мене жахом.

— Но-но-но, ти хло! Не говори дитині дурниць! Не слухай, Івасю, не слухай, у місі нема ніякої дикої баби.

— А що ж там так сопе?

— То вітер, синку. Видиш, міх набирає вітру, а як його здушити, то дує. Ади, і я так дую.

І батько пару разів дмухає в огонь.

Я заспокоююся . . .

Огонь розгоряється. Зразу він немов боязко виховзується з-поміж вугілля синявими язичками. Та дика баба починає дути дужче: синяві язички в корінцях червоніють і вискакують прожогом із глибини вугляної купи. Звільна чорне вугілля і собі ж набирає червоної барви, полум'я сичить і простується, робиться немов в'язка блискучих ножів або стріл. Огняні ножі внизу робляться білими; вугілля з червоного робиться золотим, немов прозірчастим, немов топиться. Я не можу відірвати очей від того маленького огнища, що не чваниться світлом і ледве розганяє сутінок невеличкої дерев'яної кузні, та зате плює здоровими іскрами аж під коритуватий, глиною виліплений та саджею навислий стріп,[4] і криє в собі велике тепло, велику робочу силу.

А батько стоїть при ковадлі, взяв свій невеличкий „спряточний" молоток у руку і кільканадцять разів ударив по ковадлі, швидко раз за разом, мов вербель[5] по барабані. Пішов голос по всьому присілку — знак, що в кузні починається робота.

Батько був славний коваль на всі околичні села, особливо його сокири мали велику славу . . .

Коли батьків вербель, виграний молотом по ковадлі, лунав по селі, починали звичайно сходитися сусіди. Робота в кузні йшла понайбільше взимі — вліті були лише два короткі сезони, плуговий та серповий.[6]

А взимі господарської роботи мало. Робота неквапна. А в кузні весело. Дика баба стогне та стогне, огонь у паленищі вже весь білий, а в глибині його щось жевріє, ясніє, як золото, і пускає подовгасті розгалужені іскри, так звані „зиндри".

„МАЛИЙ МИРОН"

(Закінчення зі стор. 11-ої)

Мирон: А чому?

Мати: Недобре бути малим дітям серед таких страховищ. Ти міг би налякатися і вмерти з перестраху, а тоді я дуже плакала б за тобою.

Мирон: Не треба, мамуню, щоб ви плакали. Не журіться, я не помру, а виросту великий-великий!

Мати *(цілує його в голо)*: Добре, синочку, добре!

---

* Мирон — це прибране ім'я Івана Франка.

** Радичів і Панчужна — гірські верхи в Карпатах.

Я дуже боявся тих іскор, та проте страх любив дивитися, як вони, мов рій огнистих джмелів, вилітали з-під батькового молота і прискали на всі боки. Особливо в таких разах, коли треба було зварювати два окремі кусні заліза в одне. Батько звільна брав кліщами розпалене залізо, обгрібав його молотком із вугілля і розтопленої глини, клав на ковадло і робив кілька легких ударів своїм молотком.

Ці удари мали для мене якийсь чар таємничости: хоч які були легкі, а проте за кожним ударом сарахтіли[7] й розскакувалися на цілу кузню великі рої „зиндер". І хоч я звичайно в таких хвилинах сидів на своїм підвищенім місці, заслонений від ковадла плечима якогось дужого „нанашка",[8] проте мої очі з безпечного сховку бігали всюди по кузні, слідили за кожною „зиндрою", а рівночасно не змигали із того заліза, що під ударами батькового молотка прибирало щораз виразнішу форму.

У кузні йдуть розмови. Сусіди розповідають сільські новини: хто що чув у громадськім уряді, що бачив на торзі в Дрогобичі, що розповідав мандрівний жебручий дід. Найбільше розмови про Борислав, про ями та закопи: в ту пору розпочиналося там добування нафти й воску на більший розмір. До нашої кузні доходили лиш деякі, сказати б, каламутні бульки[9] того нового явища. Я слухав цих оповідань, як казок про далекі, зачаровані краї. Борислав із його страховищами, з його дивним промислом, дивним способом праці та дивним народом заповнював мою уяву. Наша слобода лежала далеко від гостинця;[10] від нас ніхто не ходив, ані не їздив до Борислава, але, наслухавшись взимі в кузні оповідань про нього, я постановив собі зараз навесну не пожалувати ніг, побігти на гостинець і визирати там доти, доки не побачу ріпників,[11] що з дальших, бідніших сіл ішли тим гостинцем до Борислава, або верталися звідти в суботу додому. Та моя цікавість була заспокоєна раніше: ще взимі батько взяв мене одного понеділка до Дрогобича, і тут я побачив цілі юрби ріпників і цілі купи жидів, що кожного селянина, який їм по одязі видавався бориславцем, запитували:

— Ґаздо, ґаздо! Ви з Борислава? А маєте закопи на продаж?

Батько нерадо слухав цих оповідань про Борислав. Він так ізжився із старими порядками сільського життя, що в тім новім бориславськім розгардіяші[12] чув щось нове, вороже дотеперішньому життю. Він не давав по собі пізнати того, не осуджував і не обурювався, як дехто із завзятих прихильників старосвітчини, але коли вичерпувався запас новин, радо звертав розмову на інші теми.

Раз зведена на дорогу загальних тем та оповідань розмова йшла живо. Охочих слухати було багато, та були між нашими сусідами і незвичайні майстри-оповідачі. Сипались сміховинки, спомини з давніших літ, про війну, про тісні роки, про мандрівку наших селян на Поділля в службу або на Покуття та на Буковину по кукурудзу. Особисті пригоди перепліталися з короткими та меткими характеристиками людей — подолян, гуцулів, бойків — та місцевостей: Коломиї, Городенки, Черновець. Інші радяться про свої хатні справи: в того корова положилася, там дитина кашляє; інший хвалиться, що вчора з полукіпка пшениці намолотив п'ять чверток...

***

Сорок літ минуло від тої пори, як у невеличкій, дерев'яній кузні в нашій слободі останній раз лунав ковальський вербель, відіграний батьковою рукою молотом по ковадлі. Скільки змінилося за той час! Не лише з кузні, але майже з усього, що було тоді основою тихого, селянського життя в нашім закутку, не лишилося ані сліду. З тодішньої веселої компанії, що гуторила довкола ковальського варстату, димала міхом, натягала обручі на колеса, завзято гримала молотом по розпеченім залізі та сипала веселими сміховинками при чарці горілки, нема, мабуть, нікого вже між живими. А тодішню веселість та жвавість у багатьох із них погасила доля ще далеко перед їх смертю. І, певно, в ту пору ніхто з них не думав, що та кузня і та компанія в ній і той її дружній, радісний настрій лишаться живими та незатертими в душі маленького рудоволосого хлопчини, що босий, в одній сорочці сидів у куті коло огнища, і що його дбайливий батько від часу до часу просив заступити від скакучих іскор.

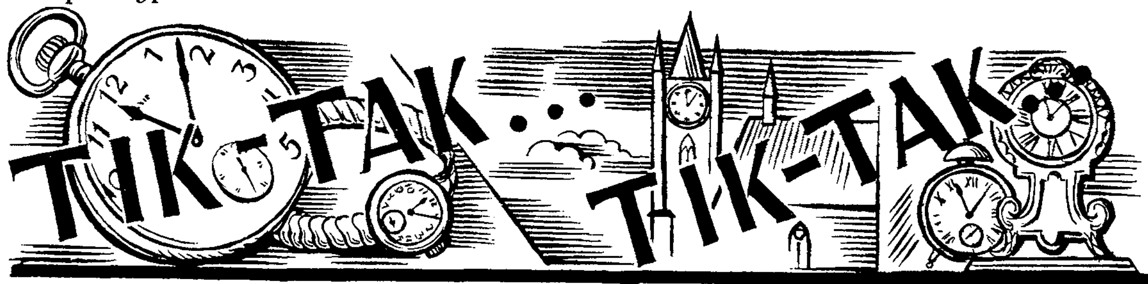
На дні моїх споминів і досі горить той маленький, але міцний огонь. Це огонь у кузні мого батька. І мені здається, що запас його я взяв дитиною в свою душу на далеку мандрівку життя. І що він не погас і досі.

---

[1] На коркошах — на плечі; [2] страчук — дитина, що померла нехрещеною; [3] Діл — назва гори коло Нагуєвич, родинного села І. Франка; [4] стріп — дашок над огнищем, через який виходив дим у комин; [5] вербель — вояцьке барабанення на збірку; [6] плуговий та серповий сезон — час весняних робіт у полі і жнив; [7] сарахтіти — спалахувати; [8] нанашко — дядько, так називали в Західній Україні на селі чужих старших людей; [9] каламутні бульки — неясні вістки; [10] гостинець — битий шлях; [11] ріпник — робітник, що добуває нафтову ропу; [12] розгардіяш — безлад, замішання.

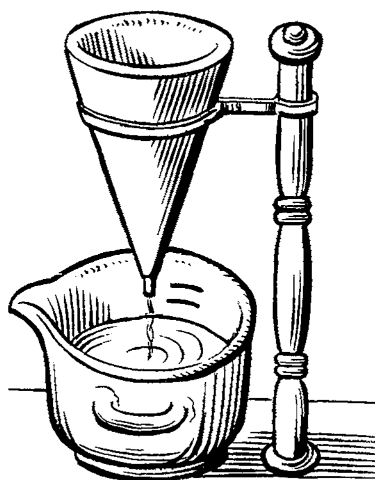
Марія Туркало

Ілюстрації П. Холодного

Клепсидри

Соняшні годинники були незручні тим, що працювали тільки тоді, коли світило сонце. В хмарні дні або після заходу сонця такий годинник не показував часу, бо не було тіні. Крім того, висока культура вийшла поза межі таких соняшних країн, як Греція, Рим, Єгипет, і поширилась далі на північ, на країни, де сонце не світить цілий рік, а бувають періоди, коли небо закрите хмарами. Ґномони були там мало придатні, а життя і поступ не могли розвиватись правильно без точного виміру часу. Отже, людська думка невтомно працювала, шукаючи способів міряти час незалежно від примх природи. Знайдено кілька інших способів.

Найбільш поширений був в о д я н и й г о д и н н и к або по-грецькому клепсидра. Хто перший його винайшов, невідомо, бо в багатьох країнах, у Греції, Китаї, Арабії, Індії і інш., клепсидри з'явилися майже одночасно. У Греції збереглась одна дуже давня різьба: казковий герой Прометей тримає в руках клепсидру.

Як же працював водяний годинник? Водяні годинники, як і ґномони, були різні. Спочатку вони були дуже нескладні. Такий прилад складався з великої глиняної посудини з вузьким отвором унизу. Крізь цей отвір переливалася вода тоненьким струмком в іншу посудину, яка мала на стінках позначені рисочки. Залежно від того, до якої рисочки доходила вода, що вилилася з верхньої посудини, люди визначали, скільки минуло годин. Коли в горішній посудині не ставало води, треба було туди налити свіжої або перелити з нижньої посудини, і рахунок починати спочатку. Звичайно, такий прилад був ще менш докладний, ніж соняшний годинник.

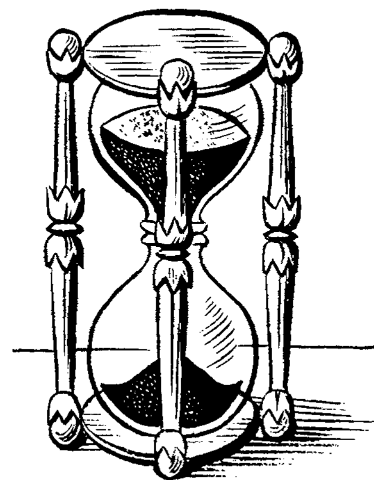
Але збереглись відомості, що в 94-му році перед Р. Х. один учений в місті Олександрії поліпшив клепсидру так, що вода, витікаючи з горішньої посудини, звільна обертала колесо. До колеса була прикріплена стрілка, яка з рухом колеса пересувалась і показувала години.

У південній частині Індійського півострова жило плем'я малабари. Воно спорудило собі власний водяний прилад вимірювати час. В посудину наливали води, а на воду клали маленьку порожню мідяну кулю. В кулі була маленька дірочка. Вода протікала дірочкою, куля важчала і поринала в воду. Потім кулю виймали, виливали з неї воду і знов порожню клали на поверхню води. Час від покладення кулі на воду до її занурення називали „гайїка". Отже, в індійського племени малабарів день ділився на „гайїки". Але й цей годинник не був ні зручний, ні точний.

Пісковий годинник

Одночасно з клепсидрами з'явились п і с к о в і г о д и н н и к и, що проіснували чи не найдовше, а подекуди вживаються ще й досі, виконуючи, щоправда, зовсім нескладні обов'язки, напр., показують, як довго треба варити яйце нам'яко і ін.

Пісковий годинник — це дві скляні рурки, з'єднані вузенькою шийкою. У горішню рурку насипано дрібний сухий пісок. Він пересипається поволі крізь вузьку шийку до нижньої рурки. Лічення часу відбувається подібно, як на водяній годиннику. Треба тільки пильнувати, коли весь пісок опиниться в долішній рурці. Тоді досить перевернути долішню рурку з піском догори, і прилад діє від початку.

Соняшні, водяні й піскові г о д и н н и к и прості - нехитрі й незручні. Як знаємо, соняшні годинники не діють, коли не світить сонце. У водяних годинниках вода протікає нерівномірно: коли в горішній посу-

РОЗГАДАЙМО!

1. ХРЕСТИКІВКА

(Уложила Христя Еліяшевська — Торонто)

+ — — — — — музичний інструмент
+ — — — — — ім'я дівчини
+ — — — — — чим їмо?
+ — — — — — буває в школі під час перерви
+ — — — — — висить на стіні
+ — — — — — ім'я українського поета
+ — — — — — людожерна риба

Початкові букви на місці хрестиків дадуть назву гори, на якій помер Ісус Христос.

***

2. ХРЕСТИКІВКА

(Уложила Христя Еліяшевська — Торонто)

+ 20-та буква в азбуці
— + — столиця Італії
— — + — — доплив Дніпра близько Києва
— — — + — — — герой „Гайдамаків" Шевченка
— — + — — найдовша ріка в Европі
— + — маємо на обличчі
+ перша буква в азбуці

Букви на місці хрестиків дають назву того, чим обдаровують люди одне одного на Великдень в Україні і чим граються тоді діти.

***

3. МАМИ И ДОНІ

Маю я бабусю,
Дуже вже стареньку,
А до неї мама
Каже: „Люба ненько!"

Мене називає
Донечкою мама,
І бабуся маму
Кличе так же само!

От і розгадайте,
Скільки мам у хаті,
І чи можна маму
Донею назвати?

К. Перелісна

дині її багато, вона протікає скоріше, а коли її меншає, тече повільніше. Отже, години неоднакові. Крім того, біля кожної клепсидри мусить стояти людина і раз-у-раз доливати воду. Так само неможливо точно виміряти менші відтинки часу.

Отож, багато талановитих людей завзято працювали, намагаючись вигадати щось таке, що допомогло б людям докладніше міряти час.

Тим часом минали століття. По всій Европі поширилось християнство. Розвинулась торгівля, а з нею міжнародні взаємини. Зросла культура. Ні, люди в таких умовинах життя безумовно потребували доброго годинника!

(Продовження буде)

4. ЗАГАДОЧНА КАРТКА

Як зветься цей письменник?

АН. КРОФАНІВ

***

5. ЩО ЦЕ?

Не кущ, а з листочками, не сорочка, а зшита, не людина, а дива розказує, розуму навчає?

***

6. НАРОДНІ ЗАГАДКИ

а. Їхала пані в срібному жупані, а жупан — латка на латці?

б. Марушка-семикожушка: хто на неї гляне, той і заплаче?

***

7. МАГІЧНИЙ КВАДРАТ

(Уложила Христя Еліяшевська — Торонто)

— — — ріка в Західній Україні

— — — прогалина в землі

— — — множина від „мій"

***

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК

Розв'язки загадок, вміщених у 4-му числі „Веселки" за квітень 1956 р.:

1. ЛАНЦЮГ СЛІВ: зір, рак, кіл, лис, сир, рим, мир, рум, мур, рух, хор, рік, кос, сік, кір.
2. ХРЕСТИКІВКА: Холм, мед, море, СОС, маяк. Букви на місці хрестиків дають: Одеса.
3. ЗАГАДКИ-АКРОСТИХИ: морква, курчатко.
4. МАГІЧНИЙ КВАДРАТ: Ігор, гори, орел, рило.

***

ВИСЛІД ЛЬОСУВАННЯ ЗА ДОБРІ РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК із 4-го числа „Веселки" за квітень 1956 р. Правильні розв'язки прислали такі діти: Андрусяк Ярослав, Барановська Віра, Ґеник-Березовський Степан, Еліяшевська Христя, Зайшла Ірка, Зелінська Марія, Звонок Рома, Ланка „Леви" Юного СУМА — Дітройт, Мисишин Віра, Мостович Аня, Сененко Леся, Постолюк Ірина.

У висліді льосування нагороду отримали: Зайшла Ірина, Зелінська Марія, Звонок Рома.

На нагороду призначено історичне оповідання Володимира Бандурака „Козацька дитина".

***

Розв'язки загадок, вміщених у травневому числі „Веселки", присилати до кінця травня ц. р. Хто правильно розв'яже всі загадки — візьме участь у льосуванні нагород. Список учасників льосування і виграних нагород вмістимо в числі „Веселки" за червень ц. р.

„ВЕСЕЛКА", ілюстрований журнал для української дітвори, щомісячний додаток до щоденника „Свобода". Виходить на початку кожного місяця. Адреса Редакції й Адміністрації: „SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Редакція застерігає собі право виправляти матеріяли. Передруки нових творів і репродукції ілюстрацій, вміщених у „Веселці", тільки за попередньою згодою Редакційної Колеґії. Заголовок і розділові заставки роботи П. Холодного.

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ **Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ**

VII ЧАСТИНА: ЗМІЇВ ВАЛ
(Продовження)

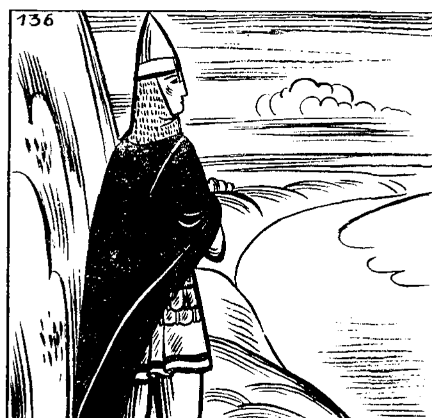
„Пусти мене, воєводо, на південь, на печенізькі межі".

„Іди, лицарю, розглянься! Навесні великого набігу сподіваємося".

Вітри в сурми грають, заметілі снігами степи замітають, земля дзвонить-гуде — Богута багатир іде...

Став Богута на Стугні-річці, на печенізькі степи дивиться, думу думає.

Прокинувся в печері голодний змій Людобий, людський дух чує...

Завищав змій з радости, розззявив пащу зубату.

Богута кинувся, вхопив каменюку і вхід до печери завалив.

Кидається змій, мов несамовитий, свою печеру розвалити хоче.

(Продовження буде)